DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ, Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA, *

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS, manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Veneris vigesimo-sexto mensis Februarii, anno Domini M. DCC. LXVIII.

M. ACHILLE GUILLELMO LE BEGUE DE PRESLE Equite & Censore Regio, Doctore Medico, Præside.

An omnes antè maturitatem Parotides Aperiendæ?

I.

PAROTIS glandularum tumor inflammatorius in viciniis aurium exurgens, à sede nomen habet. Origine varius, sed in eâdem invadendâ parte constans, situ insignis, aliena nunquam mentiens symptomata, vero semper vultu se prodens, non difficilem præbet sui cognitionem. Ut ortus inflammationum, sic etiam progressus imitatur, & exitus. Cum iis rubore loci, pulsantique dolore consentit. Quin & æmulam quandoque gestat indolem. Dirus sæpè nascenti malo socius occurens, graviores incutit metus. Sæpè desinenti subnascens, metuenda fugat, lætiora prædicans, solviturque morbus. Interdùm repentinus adest, pari velocitate depressus, nec ullis antè signatus indiciis. Nescis tùm quas occultè struat insidias liquor evanescens. Insidam hujus & quasi *periodicam* timeas fugam. Citò enìm emergens amne largiori auctior, sæviora palàm evolvet. Fortè etiam iterato lusu reconditus, si non exteriorem sibi fecerit exitum, fœcundos in multiplici corporis parte suscitabit abcessus. Cum *Galeno* multi, tres statuunt (*a*) parotidum differentias. Eas ex *Sennerto* distinguit *materia*, *generationisque modus.* (*b*) At iste, vir tamen in Medicis concoctissimus, *bilioso*, *pituitoso*, *melancholicoquè* prolutus humorum flumine, quot varias ex hinc abire putat horum-ce tumorum divisiones! Eas dum sedulus recenset, nùm licebit breviter intercipere? *Sympatica* cum pluribus dicuntur aut *critica*. Novum rursus, communemque titulum induentes, *benigna* sunt vel *maligna*. Quam certè mutuantur appellationem, primò, ab asperiori vel mitiori naturâ liquoris, cui suos ipsæmet & ortus debent, 2°, ab indole diversâ morbi cui succrescunt.

(*a*) Zacut. Instit. de Med princ. hist. paraphr. sup. hist. LXII. Galen. de Parot. tom. prim. pag. 104.

(*b*) Daniel Sennert tom. 2. Pract lib. V. Part. prim. cap. 6. pag. 810.

I I.

SUA sunt unicuique rei principia. Vel opaco latitant obvoluta velo, acutissimæque sagacitati penitùs inaccessa; vel spontè se offerunt nullis expugnanda laboribus. At ea, quovis in casu, subesse, non timida suspicio, sed inconcussa veritas habetur. Hic de proximis tantùm solliciti, remotiores ablegamus causas. Lux enìm non satis splendidè longinqua micat? illas in omnibus indiscriminatim affectibus scrutari liceat. In singulorum investigatione, quàm levi jure commendantur! Sit ergò vicinior sinceraque Parotidum originis causa, liquoris cujuslibet inspissati, glandulæque sinum adimplentis

* *Jam propugnata, anno 1744.*

captiva moles. Ille, vel è cerebro depluit, (nec quidquàm reluctante Clar. *Whartono*, qui nullos in Parotides è cerebro *derivari* rores asseverat) (*c*) vel è partibus cæteris advehitur. Nunc faustum naturæ brevi sublevandæ conamen; nunc vanus oppressæ, ruentisque labor. Ex febre tumor iste multoties genitus, cum eâ gignitur interdùm & crescit, quin eâdem absente, sanitate vegetâ florentes invadit. Benigniora speres, si jam cessante malo surrexerit. Si tempore pares ipsi contigerint ortus, nec indè symptomata siluerint, parari pejora credas. Si nullo denique morbo stipatus eruperit, nec etiam accesserit febris, tùm sanè confidas. Dolosus tamèn cave repetat interiora liquor. Tametsi lubens solitâ deindè sed parciori suppuratione evaserit, narratus ab *Hildano Fabricio* (*d*) casus ne renovetur attendas. Cæteris inflammationibus consentaneas diximus Parotides. At ipsis undè nascantur & intumescant sanguinem solum largiri si cogites, erras. In iis stillantes è cerebro serositates socio lapsu colliguntur. Potest elaboratus ipsemet servatusque liquor in glandulis, flagitii partem suscipere. Imò difficilè subodorari liceret quo pacto res aliter absolverentur. Horumcè Tumorum duplici vulgò ratione natura molitur exitus. Quas quidem imitatur & adhibet Medicina feliciter audax ubi prior viribus orbata jacet. Istud vel resolutionis, vel est suppurationis opus. Nulla præter has tentanda methodus. Quæ repercuterent, penitùs exulare decet. Ab horum usu, prudentissimâ lege deterrent vicinioris brevi afficienda cerebri penetralia; præsertim si maligna mali nosceretur indoles. Nec ipsammet illam quandòque resolutionem ego crediderim. Longiori temporis intervallo, lentoque nimis molimine conciliatur. Tùm sæpè, dùm quid humoris elicit exterius transpiratio, copia major ad intimiora vergens, & propinquis, & remotioribus etiàm sese partibus ingerit, insuper eductis subtilioribus lar cis inclusi particulis, dentior non rarò massa superest ægre disjungenda, schirrosamque paulatim æmulatura duritiem. Urget anceps utrinquè periculum. Ex suppuratione, si maturè promoveatur, si debitâ quantitate fiat, non ista vereri fas est. Hanc igitur consentiente naturâ, partiumque dispositione amplectamur. Utrùm sit, in casu quolibet, obtinenda puris exquisita confectio, priusquam ipsi concedatur effugium; an ante maturitatem semper aperiri tumor oporteat? Quæ sequuntur edocebunt.

(*c*) Thomas Wharton. M. D. Coll. Lond. Adenograph. sive gland. tot. corp. hum. descrip. p. 116. Tit. *de Parot.*

(*d*) Guill. Fabric. Hildan. Centur. Observ. & curat Chirur. Observ. XXXIX. pag. 118.

III.

PAROTIDES cùm iisdem non exoriantur auspiciis, non omnes celeritate pari sibi petunt exitum. Is etiam ipsis non simili constanter modo paratur. Ad hunc cur tempore properent inæquali, multa coeunt. Principiorum ex quibus origo pendet, malorum quæ socio tangunt ortu, quibusvè occurrunt, assidentium iis deniquè omnium natura, ferocitas, partis ipsiusmet dispositio, conficiendum pus, lentiori, vel promptâ magis arte cient. *Crises* non quæ maturent, sed quæ maturum citò liberent, efflagitant. Si malignæ febris soboles ex aggesto liquore tumor emineat, plena periculi cessatio, dabit perniciem quies. Ipsa etiam sæpè tarda fuit in hoc casu celeritas. Digerentia digerentibus addita, suâ quodque vice, scrupulosiùs apponi nè jusseris. Humoris parandi, jam natura munus occupavit; nec multus te manet labor. Tùm enìm febris topicorum æmula concoquit; imo quæ glandulæ inferuntur, pœnè cocta dixeris. At sæpè nil micat exteriùs; silent laudandi puris indicia, non conspiciuntur quæ regant incertum. Quid iis opus est? Regit sanctissima practicis lex, & legi non inferior metus, ne vicina, si delitescat liquor, maligno rore perfundantur. Nil igitùr externè maturare tentes, præter citam interiùs maturi eductionem. Vix incisi dehiscet tumoris sinus, benè suspicatum te fuisse, brevì noveris. Indè cùm impuro latice exiliet sapientis methodi laudatio. Non unâ ratione viam exeundo puri præberi diximus. Caustica ferri sæpè vices adimplere coguntur. Hoc & priora sine discrimine usurpari vetitum est. Licet enim pari consilio moveantur, & quædam sint ambobus communia, in nonnullis tamèn proprio jure præpollere gaudent. Sic utraque terebrandis potentia tumoribus, divisas sæpe tenent sortes. In iis etenim quos ad plenam ire suppurationem palàm est, ferro plerumquè, rariùs causticis agitur: in induratis autèm & schir-

rosæ soliditati vicinioribus, urere frequentius, quàm secare. Horum usus in gravidis densiori latice Parotidibus, simili distinguitur prudentiâ. Has enim cæteris corporibus glandulosis affines, ad indurationem quandoque pronas esse, minimè portentum videri debet. Familiare omnium ferè glandularum peccatum est. Quo tamen non ita sunt insimulandæ, quæ subnascuntur malignæ febri Parotides. Has igitur citiùs aperiri non posse liquet. Veniet ex solâ celeritate salus. Multiplices etiam vultu mitiori prodeunt hujusce modi tumores, quos nec febris, aut saltèm parùm aspera, nec depressa valetudo comitetur. Eas sæviori ferro protinùs debellare non aggrediaris; nec placidiori benignitate excipias. Si pax ipsis longior faveat, brevi dira minari, dira etiam accersere queunt. Prudentem igitur & cautum te geras, cùmte sinat utrumque gerere, malignorum absentia symptomatum, & metuenda nihilominus liquoris indoles.

I V.

RES *interdùm Naturæ soli committendas*, prædicant ferè omnes Medicinæ codices. Venerandum quidem axioma! Verùm adhibenda, si fuerit opus, auxilia vetari nè finxeris. Hæc foret periculosa veneratio. Nec bene laboranti consuleret, qui malè otiosus, benigniorum etiam Parotidum spontaneam permitteret ruptionem. Has igitur sequaci curâ premas. Nota sunt proximæ suppurationis signa. Laudandas perfecti puris dotes indicant, hebetior jam doloris aculeus, febrilis paulò quiescens ardor, mitescentia symptomata, hujus pallescere rubor incipiens, mucroque saliens in medio subalbidus. Inter hæc non recte seri, deprehendendam indice tactu, fluctuationem nè mireris. Quot enim ancipiti delusit errore, quos ad irritam sterilis abscessus aperturam impulit? At priora mendaci fefellisse fuco non audivimus. Tùm ubi patent, mollissima demùm agendi tempora, nè finas effugere. Hæc verè sunt liberando puri dicata. Celerem pariter & timidam nimis arcemus manum. Peccat utraque. Majora quænam ex ambobus trahat incommoda, dubium forte moveri posset. Ferro præcipiti qui multa præcavere confidit, quot nova cirus artifex operatur mala! Is certè *Malum potiùs adaugebit*. (*a*) 1°. enim naturæ consilia turbat, ejusque labores immaturè strenuus antevertit. Prioris quidem est facienda auspicari, torpens in glandulâ fluidum ad coctionem parare. Prima etiam hujus *alteratio*, solius ejusdem officium. Ipsa denique monet quid tentari velit. Si tardiori videatur incessu progredi, malignique forsan laticis offendat mora diuturnior, sunt quibus maturare leniter negotia possis, nedùm ad sæviora ruas. 2°. *Nihil indè* puris *educet*. (*b*) Nec istud ægrè concipitur, cùm ad illius perfectionem concedenda temporis spatia negaverit. Vix enim glandula intumuit, in sinceram continuò nequit abire materiam. Pus pure allicitur, at hujus non evolvitur ad nutum rapida generatio. 3°. Citiùs aperto Parotidis fomite, dissipatur internus calor. Fugit mox abscessuræ parti dispositio. Quocunquè enim humor aliquis appellatur, si crassiorem eum vasa nequeant exsugere, ibi aggeritur certo debitus otio. Nec longa quies; calore loci refocillatus brevì reviviscit. Hærentes sese expediunt particulæ: de somno excitantur quasi desertos repetituræ canales. Sed nullus patet aditus. Tùm quodam, veluti desperationis motu, agitatæ sibimet occurrunt. Exoritur intestina fermentatio, digestioni similis, inclusa concoquens. Nulla enim sine quodam æstu concoctio. Et cur apposita quædam *emplastica*, promovendæ puris elaborationi favere dicuntur? Nonne forsan quòd poros occludant, internumque aeri impervia, foveant ardorem? Hinc conjicias, an inciso citiùs tumore, vel exurgere, vel servari diu calor iste debeat? an non omnis proindè pereat suppurationis expectatio? 4°. Adest insuper metus haud infrequens, ne divertatur aliàs parotidem liquor excuscitans. Namque ex immaturè apertâ nullus, aut parcior saltem effluit, Crudus qui superest, ad exquisitum perfectæ digestionis finem, non jam facilè deducetur. Utrumque minimè spernenda firmare ratiocinia. Hinc nonne quædam enasci videtur, ad alia clam serpendi necessitas? Quot jam timendæ *metastases*! Quot cœca suberrare pericula, quàm multis denique in locis dispergi possunt abscessus! Et ista ne credideris ad incutiendum efficta terrorem. Iis non inferiora sæpè temera peperisse legitur celeritas.

(*a*) Sennert. t. 2. Part. prim. lib. V. cap. V. p. 805.

(*b*) Idem. Ibid.

V.

NUNC igitur prudentiæ partes amplecti moraris? Hæres incertus quò te abripi cupias? At narrata certè mala sufflat celebrata maturo tempore Parotidum incisio. Hæc saltem mitior dicenda methodus. Quin, audeam asserere, sola naturæ legibus consentiens, agenti modò famulatur, modò deciduis supplet conatibus; ipsi sæpè obsequiosa, sæpè etiam imperans, innixa semper, nunquam invisa. desideratam puris non intercipit confectionem. Non steriles imperfecto largitur exitus, undè nihil aut pauca tantùm quantitas extillet. Nocivos demùm, & ab impeditâ suppuratione pendentes non patitur effectus. Parùm ista te movent, urges. Lentior tibi videtur exquisitæ concoctionis progressus. Optata priùsquam contingant aperiendi tempora jam puris copia quædam, internam glandulæ substantiam corrodens, etiamsi maligna non fuerit indoles, in viciniis excavare sibi poterit receptaculum. Audebit forsan intimiores cerebri recessus violare. Hoc primum objicis? Respondeo. Res quidèm ità se haberent, si naturæ soli linqueretur eliciendæ suppurationis opus. In alieno casu sapiens diceretur cuncta ponderantis prudentia; damnandus in præsenti torpor, exprobranda cunctatio. Infestam nè diutiùs involvi materiam sinas. Pro naturâ, vel antiquiori tumoris origine, maturantia accommodes. Nihil est majori sedulitate observandum. Ingeminas. Si quid elaborati puris interiùs, nondum patentibus externè confecti signis, evaserit, nùm inde quæ timenda sunt, sequens avertere poterit eductio? Respondeo primò. Saltem impediet ne fugitivo jungatur extractus liquor, & crescat formidandorum manus. Respondeo secundò, non satis largam merè purulenti laticis è Parotide *non malignâ* quantitatem interiùs effundi posse, externis nondum micantibus indiciis, ut ideò tristia liceat eventura suspicari.

Notandum autem istud imprimis est. Expectandam quidem esse Maturitatem contendimus, priùs quàm instituatur apertura tumoris. At delineatum à nobis statum hunc nè putaveris, quo versus in materiam totus ferè tumor, quasi flaccescens pendet. In medio tantùm eminens albescat acumen satis est. Sic evolutâ mente concludimus:

Ergò non omnes ante maturitatem Parotides aperiendæ.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Antonius GARNIER, Anatomes & Artis Obstetriciæ in gratiam Matronarum Professor.

M. Joannes-Franciscus-Clemens MORAND, Eques, Castrorum & Exercituum Regis nuper Medicus, nunc in Regiâ Invalidorum Domo Coadjutor Medici Renunciatus, è Regiâ Scientiarum Academiâ Parisiensi, nec-non Academiarum Stokolmiæ, Matriti, Florentiæ, Rothomagi, Lugduni Socius, Regii Medicorum Nanceianorum Collegii Socius Honorarius, illius itidem, quod est Leodi, Assessor Honorarius.

M. Natalis-Andreas-Joannes-Baptista CHESNEAU.

M. Jacobus-Ludovicus ALLEAUME, Militarium Nosocomiorum ad Regis Exercitum nuper Medicus.

M. Martinus NOUGUEZ.

M. Franciscus PARIS.

M. Claudius-Franciscus GRANDCLAS, Eques, Stanislai I. Poloniarum Regis, olim Consiliarius Medicus, & Regiorum Exercituum à Consiliis Medicis.

M. Ludovicus-Alexander GERVAISE, Bibliothecæ Facultatis Præfectus.

M. Dionysius-Claudius DOULCET.

Proponebat Parisiis JOANNES-CAROLUS DESESSARTZ, Lingonensis, Doctor Medicus Rhemensis, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H. 1768, à sextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typograph.